

1 Habsburská monarchie po třicetileté válce

2
3 Leopold I. Habsburský (1658 – 1705) byl císařem Svaté říše římské v době, kdy vládl
4 Francii král Slunce – Ludvík XIV., ale jeho možnosti zasahovat do politiky jednotlivých
5 říšských států byly velmi omezené. Skutečným vládcem byl především ve svých dědič-
6 ných zemích ve střední Evropě: v alpských zemích (dnešní Rakousko), v zemích Koruny
7 české a v části Uher, jež nebyla okupována osmanskými Turky. Usiloval vybudovat jed-
8 notný stát, centrálně řízený vídeňským dvorem. Vzorem mu byly Versailles Ludvíka XIV.
9 I on se obklopoval dvorskou šlechtou, podporoval katolickou církev, jež zasahovala do
10 státní politiky, a budoval obrovskou armádu. Monarchie, již vládl, rovněž dospěla
11 k absolutismu.

12
13 Období vlády Leopolda I. bylo bohaté na válečné konflikty. Ve druhé polovině 17. sto-
14 letí nastala nová vlna expanze osmanských Turků. V roce 1683 stála turecká vojska, ve-
15 dená vezírem Karou Mustafou, před Vídní. Obléhanému a bránícímu se městu přitáhlo na
16 pomoc říšské vojsko vedené Karlem Lotrinským a polsko-litevské oddíly v čele s Janem
17 III. Sobieským. Spojená vojska zvítězila a Turci byli nuceni ustoupit. Nastal důležitý pře-
18 lom. V následujících letech utrpěla osmanská vojska porážky v bitvách u Temešváru, Bě-
19 lehradu a Zenty. Habsburská vojska, v jejichž čele stál mimořádně talentovaný vojevůd-
20 ce Evžen Savojský, zatlačovala Turky stále hlouběji na jih Balkánského poloostrova. V r.
21 1699 byl v Karlovicích podepsán mír. Téměř celé Uhry, Sedmihradsko a část Slavonie se
22 staly součástí říše Leopolda I. Habsburská (Podunajská) monarchie se stala skutečnou
23 evropskou velmocí.

24
25 Uherská šlechta se však těžce smířovala s vládou Habsburků, odpor vyvolávaly jak
26 centralizační snahy Vídně, tak pokusy prosadit katolickou církev. Vůdce největšího
27 uherského stavovského povstání byl sedmihradský vévoda František II. Rákoczi. Povstání
28 bylo r. 1711 ukončeno mírem uzavřeným v Szátmáru. Uherská šlechta uznala dědičné
29 nároky Habsburků na uherský trůn. Habsburkové se zavázali, že budou respektovat za-
30 vedené výsady uherské šlechty a v náboženské oblasti projevovat toleranci.

31
32 Habsburkové na počátku 18. století vstoupili do dalšího velkého konfliktu. Střetli se
33 s Francií ve válce o španělské dědictví, jež probíhala v letech 1701 – 1714 a přerostla ve
34 velký evropský konflikt. Na počátku století zemřel ve Španělsku poslední potomek vlád-
35 noucího rodu, Karel II. Habsburský. Na uvolněný královský trůn si dělal nárok francouz-
36 ský král Ludvík XIV. pro svého vnuka Filipa V., ale také habsburský císař Leopold I. pro
37 svého mladšího syna Karla VI. Rozhořela se válka, do níž zasáhla většina evropských
38 zemí včetně Anglie. Všechny státy se obávaly rozsáhlé říše, jež by vznikla spojením Fran-
39 cie a Španělska. Španělské dědictví bylo rozděleno mezi obě strany. Královskou korunu
40 získal Filip V., ale s podmínkou, že se Francie a Španělsko nikdy nespojí. Utrechtský mír
41 znamenal konec hegemonie Francie v Evropě.

42
43 Problém následnictví se však začal dotýkat i středoevropské habsburské monarchie. Po
44 předčasné smrti Josefa I. (1705 – 1711) nastoupil na trůn jeho mladší bratr Karel VI.
45 (1711 – 1740). Jelikož byl dlouho bezdětný a později se mu narodily „jen“ dcery, vydal r.
46 1713 tzv. pragmatickou sankci. Potvrdil v ní princip primogenitury v habsburském rodě.
47 V případě vymření mužské linie však měla přecházet vláda na ženské dědičky. Na zákla-
48 dě této listiny nastoupila na trůn r. 1740 nejstarší Karlova dcera Marie Terezie.

500 slov

Zdroj:

KOHOUTKOVÁ Helena, KOMSOVÁ Martina. *Dějepis na dlani*. 1. vydání. Olomouc: Rubico, 2005. s. 116 – 117. ISBN 80-7346-057-2.